

CHALOUPECKÝ ZPRAVODAJ

ČERVENEC A SRPEN 2010

WWW.CHALOUPKY.CZ

Vážení přátelé a příznivci Chaloupek, na začátku léta jsme se zapojili do "Evropského dne koupání v řekách". Chtěli jsme připomenout, že řeky odjakživa sloužily lidem k rekreaci. Čistota řek se od 90. let pronikavě zlepšila díky čistírnám odpadních vod. Hlavním problémem se tak nyní stává plošné znečištění ze zemědělské činnosti a z intenzivního chovu ryb v rybnících.

Od července jsme zahájili nový projekt zaměřený na přípravu kurzů pro správce zeleně a krajiny s názvem "Příroda do zahrad, parků a krajiny - podpora biologické rozmanitosti při údržbě zahrad a krajinných prvků". O něm si více přečtete v příštím čísle.

Přejeme zbytek léta plného modrásků, žluťásků, bělásků, okáčů, baboček a všelikého dalšího neútočícího hmyzu.

Jozef Zetek (jozef.zetek@chaloupky.cz)

K pravidelnému odběru Zpravodaje se můžete přihlásit na www.chaloupky.cz v levém rohu „Zpravodaj na e-mail“.

CO SE UDÁLO... DO ŘEKY SE PŘIŠLO VYKOUPAT ASI 80 LIDÍ

Neděli 11. 7. 2010 vyhlásila Evropská říční síť jako Evropský den koupání v řekách. Velké vedro přímo lákalo ke koupání a tak se k této akci Chaloupky o. p. s. připojily a společně s asi 40

lidmi jsme v 15:00 skočili do vody. Koupali jsme se v řece Jihlava v obci Přímělkov. Během celého dne se přišlo vykoupat a příjemně strávit svůj volný čas asi 80 lidí. Vedle koupele řeka nabízela i masáž a perličkovou koupel!:

Eva Kujinková (eva.kujinkova@chaloupky.cz)

KOSENÍ 2010

Poslední červencovou sobotu skončil 26. ročník tradičního kosení podmáčených rašelinných luk v okolí Kněžic na Českomoravské Vysočině. Během 14 slunných i deštivých dní přijelo na pomoc Českému svazu ochránců přírody Kněžice téměř 30 dobrovolníků z Moravy i Čech. Druhý týden se

k nám připojil také jeden dobrovolník z Německa. Letošní ročník se poprvé konal v Zašovicích v Centru ochrany přírody Chaloupky založeném ČSOP Kněžice v roce 2008. Dobrovolníci tak strávili letní pracovní pobyt zaměřený na praktickou ochranu přírody

v bývalé škole a na přilehlém statku, takže se kromě kosení luk s chutí pustili také do práce na zahradě, kolem chovu ovcí či do uklízení stodol a dřevníku. Nejdříve jsme si ranní rosu a ticho protkané jen pohyby kos užili v PR Na Podlesích nedaleko Hrutova. Již za dva dny jsme vstávali v půl páté ráno, abychom pokosili druhé chráněné území PP Urbánkův palouk za Novou Brtnicí...

Pestrý, ale někdy fyzicky náročný pracovní program byl zpestřen řadou volnočasových aktivit či kulturních událostí. Za dobrovolníky přijel Ing. Přemysl Voborník, aby nám u promítání fotek vyprávěl o svých cestách na Papuu Novou Guineu. Společně jsme navštívili kino v Předíně a někteří účastníci také pouť v Kněžicích. Obzvláště výjimečným zážitkem bylo vystoupení taneční a vokální skupiny IYASA ze Zimbabwe, která za námi přijela na Chaloupky, aby po představení s námi také poseděla kolem ohně a ochutnala naši kuchyni. Ač nám druhý týden nepřálo počasí, jaké bychom si na sušení sena představovali, obojí, jak společný pobyt dobrovolníků na základně ČSOP Kněžice v Zašovicích, tak smysluplná potřebná práce na chráněných územích Vysočiny, se opět i letos vydařilo.

Kateřina Feikusová (katerina.feikusova@chaloupky.cz)

PŘIPRAVUJEME...

BRTNICE

ŠKOLNÍ ZAHRADY A VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ V HARMONII S PŘÍRODOU PODLE ČESKÉHO A RAKOUSKÉHO VZORU (čt 19. – so 21. 8.)

Akce pro české a rakouské pedagogy připravovaná v rámci česko-rakouského projektu „Přírodní zahrady bez hranic“. Návštěva školních a veřejných zahrad v Jihočeském kraji a na Vysočině. Ukázky praktického využití zahrad a okolí školy pro výuku a volnočasové aktivity. Návštěva veřejného hřiště v dolnorakouském Groß-Siegharts a návštěvnického střediska Unterwasserreich.

Iveta Machátová (iveta.machatova@chaloupky.cz)

TOULAVÝ AUTOBUS ANEB NÁVŠTĚVA VYBRANÝCH ŠKOLNÍCH ZAHRAD (pá 17. – ne 19. 9.)

Vydejte se s námi na osmý ročník exkurze po školních zahradách – přírodních učebnách. Tentokrát se vydáme do Královéhradeckého, Ústeckého a Středočeského kraje. Kromě několika školních zahrad navštívíme Labyrintárium na zámku v Loučnu a Botanicus v Ostré nad Labem. Akci pořádá sdružení Rezekvítek ve spolupráci s Chaloupkami o.p.s. a Lipkou Brno.

Iveta Machátová (iveta.machatova@chaloupky.cz)

TÝDEN NEJEN S BYLINKAMI ANEB KONEC ČASU

(ne 15. – so 22. 8.)

V Čikově u Náměště nad Oslavou se pokusíme o rozvinutí tradičního červnového semináře "pro zájemce o hlubší rozměr našich životů", tentokrát uprostřed lesů, vod a strání. Opět Příroda jako zdroj i inspirace, hudba a cvičení, posílení

těla i ducha. Co může dát příroda nám a co my jí. Společné prožívání i pobývání se zajímavými lidmi. Strava vegetariánská, stany s podsadou, polní kuchyně. Pobyt v přírodě, pohyb, poznávání okolí, přírodní tvoření. Pro všechny včetně rodin s dětmi do nepohody.

Iva Suchá (iva.sucha@chaloupky.cz)

GEOVÍKEND (pá 15. – ne 17. 10.)

– DVPP PRO UČITELE Z VYSOČINY ZDARMA

V říjnu nás čeká v pořadí druhý Geovíkend. Společně s lektory z Moravského zemského muzea v Brně a středoškolskými učiteli z Vysočiny se budeme učit sestavovat geologickou mapu okolí školy. Vyzkoušíme si to na okolí střediska Chaloupky. Společně také vytvoříme klíč k určování nerostů

z Vysočiny a ukážeme si metodiku odebírání vzorků půdy. Budeme se věnovat bonitační půdně ekologické jednotce a kriticky ohodnotíme vznikající "Krabici plnou kamení" - výukovou pomůcku pro učitele biologie ZŠ. Předběžně se můžete e-mailem hlásit už teď.

Martin Kríž (martin.kriz@chaloupky.cz)

OŠTRŮVEK

EVROPSKÁ NOC PRO NETOPÝRY (pá 3. 9.)

Přednáška s promítáním diapositivů a praktické ukázky výzkumu netopýrů v terénu vedené Mgr. Vlastislavem Káňou.

Jana Audy (jana.audy@chaloupky.cz)

VÍCE INFORMACÍ O NAŠICH AKCÍCH NA www.chaloupky.cz

Z CHALOUPECKÉ DÍLNY

VÝUKOVÉ PROGRAM V HORNÍ KRUPÉ

Živá a mrtvá voda, Stromy – staří velikáni a další ekologické výukové programy přivítají první školní účastníky již od září 2010 v Horní Krupé. Pilotní ověřování programů bude probíhat v podzimních a zimních měsících. Od dubna 2011 bude zahájena výuka dle nabídky střediska v Horní Krupé. Již od září si mohou zájemci z řad škol objednávat termíny výukových programů pro příští školní rok.

Iva Kopecká (iva.kopecka@chaloupky.cz)

INFORMACE Z ČSOP...

ČSOP MÁ NOVÝ WEB

Zřizovatel Chaloupek – Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Kněžice – spustil nové webové stránky. Postupně na nich budete nacházet celou řadu aktuálních informací z dění v praktické ochraně přírody, pozvánky na akce, tiskové zprávy, informace o realizovaných projektech a další informace z činnosti ČSOP. Nové webové stránky najdete na adrese www.csopkneze.cz

Kateřina Feikusová (katerina.feikusova@chaloupky.cz)

ZAJÍMAVOSTI Z PŘÍRODY...

ROREJK, RURICH, RADAVICE NEBOLI DEŠŤOVNÍK

Ještě pár posledních teplých večerů si můžeme nad ulicemi měst a větších obcí užít pronikavého skřípavého volání prudce se prohánějících rorýsů, které je tolik odlišné od milého švitoření vlaštovek nebo čířkání jirčiček. Červenec se přehoupnul do srpna a tak jak se dětem krátí prázdniny, stejně se rorýsům krátí pobyt v naší krajině. Rorýs obecný je nejen jediný zástupce čeledi rorýsovití i řádu svišťouni (mezi svišťouny patří také kolibříci) u nás, ale je to tažný pták, který navštěvuje naši zeměpisnou šířku jen na krátkou dobu nezbytnou k rozmnožování. Přilétá většinou až ke konci dubna nebo v květnu a už na přelomu července a srpna se opět vydává na předlouhou pouť na svá zimoviště v jižní nebo jihovýchodní Africe. Rorýs je na první pohled podobný vlaštovcce, má ale delší srpovitá křídla a kratší ocas. Je to dokonalý letec, který tráví většinu života ve vzduchu. Nalétá za jediný den 800 km a bylo prokázáno, že se ve vzduchu páří i nocuje. Při běžném letu dosahuje rorýs rychlosti asi 40 km/h, potřebuje-li ale dostihnout unikající kořist při lovu, nebo setřást útočícího dravce, dokáže zrychlit na 140 - 200 km/h. Rorýsi nikdy sami nesedají na zem. Také potravu loví pouze ve vzduchu. Tvoří ji mouchy, komáři, mšice, jepice, rojící se mravenci a drobní pavouci unášené větrem. Rorýsi jsou různí ptáci hnízdící v koloniích. Původní hnízdění ve skalních štěrbinách a stromových dutinách je dnes vzácností. U nás více než 95 % párů hnízdí na lidských stavbách, proto je v současné době fandící Zeleným úsporám rorýs ohrožený zateplováním. Na nově zrekonstruovaných budovách a zateplených panelových domech s úhlednými mřížkami na větracích otvorech nenachází dostatek vhodných míst k zahnízdění. Určitě by nebylo tak složité a nákladné při postupu prací pamatovat i na tyto zajímavé ptačí nájemníky. Stačí dobrá myšlenka a ochota ji realizovat.

Kateřina Feikusová (katerina.feikusova@chaloupky.cz)

